

This work is licensed under Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0).
[<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>]



Krajowy System e-Faktur – innowacja w polskim systemie podatkowym

Małgorzata Jabłońska | Uniwersytet Gdański
ORCID: 0009-0009-8632-7496

Maciej Podlecki | Uniwersytet Gdański
ORCID: 0009-0002-5252-5071

Streszczenie

Słowa kluczowe:

KSeF, faktura elektroniczna, cyfryzacja administracji podatkowej, VAT in the Digital Age, polski system podatkowy

Krajowy System e-Faktur (KSeF) stanowi jedno z najnowszych i najważniejszych narzędzi w ramach cyfryzacji administracji podatkowej w Polsce. Wprowadzenie KSeF ma na celu uproszczenie procesu wystawiania i odbierania faktur, zwiększenie przejrzystości oraz poprawę efektywności zarządzania danymi podatkowymi. System ten umożliwia automatyzację wielu procesów księgowych, co przekłada się na oszczędność czasu i zasobów. W artykule omówione zostaną mechanizmy działania KSeF, jego wpływ na codzienne funkcjonowanie firm oraz korzyści płynące z jego wdrożenia. KSeF znacząco przyczynia się do redukcji błędów i nadużyć związanych z fakturowaniem, co zwiększa bezpieczeństwo finansowe przedsiębiorstw. Przedstawione zostaną również perspektywy rozwoju systemu, zarówno w kontekście krajowym, jak i europejskim, szczególnie w kontekście inicjatywy VAT in the Digital Age, która dąży do ujednolicenia i unowocześnienia systemów podatkowych w Unii Europejskiej. Główne wnioski wskazują na znaczący potencjał KSeF w transformacji polskiego systemu podatkowego, a także potrzebę dalszego wsparcia i rozwijania tego innowacyjnego narzędzia.

National e-Invoicing System – an innovation in the Polish Tax System (Summary)

Keywords:

KSeF, e-invoice, tax digitalization, VAT in the Digital Age, Polish tax system

The National e-Invoicing System (KSeF) is one of the newest and most important tools in the digitalization of the tax administration in Poland. The introduction of KSeF aims to simplify the process of issuing and receiving invoices, increase transparency, and improve the efficiency of tax data management. This system enables the automation of many accounting processes, leading to savings in time and resources. The paper will discuss the mechanisms of KSeF's operation, its impact on the daily functioning of businesses, and the benefits resulting from its implementation. KSeF significantly contributes to reducing errors and abuses related to invoicing, which enhances the financial security of enterprises. The prospects for the system's development will also be discussed, both in the national and European contexts, particularly in relation to the VAT

in the Digital Age initiative, which aims to harmonize and modernize tax systems within the European Union. The main conclusions highlight the significant potential of KSeF in transforming the Polish tax system, emphasizing the need for further support and development of this innovative tool.

Wstęp

Cyfryzacja administracji podatkowej w Polsce to kluczowy element modernizacji narodowego systemu podatkowego, który rozumiany jest jako proces unowocześniania struktur, procedur i narzędzi, obejmujący m.in. uproszczenie przepisów, cyfryzację rozliczeń i kontroli, zwiększenie efektywności administracji podatkowej oraz dostosowanie systemu do wyzwań gospodarczych, technologicznych i międzynarodowych. Wdrażanie nowoczesnych technologii prowadzi do uproszczenia przeprowadzania procesów podatkowych, zwiększenia ich przejrzystości oraz efektywności. Przejawia się to między innymi w zastąpieniu osobistego kontaktu z podatnikiem na rzecz nieustannie rozwijającego się elektronicznego sposobu komunikacji (Kowal, Lichota 2020: 266). Najnowszym przykładem innowacji w zakresie cyfryzacji administracji podatkowej jest Krajowy System e-Faktur (KSeF), którego zastosowanie dotyczy wysyłania, odbierania oraz przechowywania elektronicznych faktur ustrukturyzowanych (Pokrop, Pałys 2021: 21).

Celem niniejszej pracy jest szczegółowa analiza wdrożenia systemu KSeF w Polsce, z uwzględnieniem jego wpływu na codzienne funkcjonowanie przedsiębiorstw. Ocenie zostaną poddane zarówno korzyści wynikające z zastosowania tego nowoczesnego narzędzia, jak i wyzwania, które ono niesie dla podatników. Przedstawione zostaną perspektywy dalszego rozwoju systemu w zakresie poprawy transparentności, efektywności procesów księgowych oraz uproszczenia sposobu prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce.

W artykule zostaną poruszone kluczowe zagadnienia dotyczące funkcjonowania KSeF. Na początku przedstawiona zostanie ogólna charakterystyka, obejmująca w szczególności definicję oraz funkcje tego innowacyjnego systemu. Następnie analizie zostaną poddane mechanizmy działania KSeF, z uwzględnieniem aspektów technicznych, oraz zabezpieczenia zapewniające ochronę danych. Omówiony zostanie także wpływ systemu na funkcjonowanie przedsiębiorstw oraz korzyści wynikające z jego wdrożenia. Istotnym punktem pracy będzie rola KSeF na tle unijnej inicjatywy VAT in the Digital Age (ViDA). Na zakończenie wymienione zostaną perspektywy rozwoju systemu, zagrożenia z niego wynikające oraz wnioski końcowe.

Artykuł ma charakter przeglądowo-opisowy. Zastosowano w nim metodę dogmatyczno-prawną, polegającą na analizie obowiązujących przepisów prawa oraz projektowanych zmian związanych z wdrożeniem KSeF w Polsce. Uzupełnieniem była analiza literatury przedmiotu oraz źródeł branżowych, takich jak artykuły i opracowania publikowane przez ekspertów z zakresu rachunkowości i podatków. Praca

nie zawiera części empirycznej, lecz stanowi próbę uporządkowania i omówienia najważniejszych zagadnień dotyczących KSeF z perspektywy praktyki gospodarczej i obowiązujących regulacji.

Definicja Krajowego Systemu e-Faktur

Krajowy System e-Faktur to innowacyjny proces umożliwiający elektroniczne wystawianie i odbieranie faktur przez przedsiębiorstwa oraz osoby prowadzące działalność gospodarczą zarejestrowane w Polsce. Stworzony przez Ministerstwo Finansów system służy do wystawiania, odbierania i archiwizacji elektronicznych faktur, a jego głównym celem jest ułatwienie dokumentowania transakcji gospodarczych zgodnie z przepisami prawa (Pałys, Frankowski, Lapierre 2024: 17).

Aktualnie trwa okres przejściowy, w którym wystawianie faktur ustrukturyzowanych odbywa się na zasadzie dobrowolności (Dmowska 2023: 7). Został on wprowadzony w 2022 roku, a obowiązkowe wprowadzenie KSeF zostało przesunięte na 2026 rok (Klement 2024).

W KSeF dominują faktury ustrukturyzowane, które są w specjalnym formacie elektronicznym umożliwiającym ich automatyczne przetwarzanie. W przeciwieństwie do tradycyjnych faktur papierowych czy PDF faktury ustrukturyzowane mają jednolitą strukturę danych, co ułatwia ich analizę i kontrolę przez administrację podatkową. Jest to ogół organów i instytucji publicznych odpowiedzialnych za pobór podatków, kontrolę przestrzegania przepisów podatkowych oraz obsługę i wsparcie podatników w zakresie realizacji ich obowiązków podatkowych (Sikorski 2018: 130). KSeF nie obejmuje jednak faktur wystawianych dla klientów indywidualnych, co oznacza, że tradycyjne faktury papierowe wciąż będą stosowane w pewnych przypadkach (Jaros 2023b: 67).

KSeF oferuje wiele funkcji, które usprawniają proces fakturowania oraz kontrolę nad rozliczeniami podatkowymi (Fal 2023: 184):

1. Generowanie i odbieranie faktur ustrukturyzowanych. Umożliwia tworzenie i automatyczne przesyłanie faktur do centralnego systemu KSeF zarządzanego przez Ministerstwo Finansów, gdzie będą przechowywane, nadzorowane i udostępniane uprawnionym podmiotom.
2. Automatyczne archiwizowanie faktur. Faktury wystawione w KSeF są automatycznie archiwizowane zgodnie z przepisami, eliminując konieczność tradycyjnej archiwizacji dokumentacji podatkowej.
3. Stały dostęp do faktur. Zarówno przedsiębiorcy, jak i organy podatkowe mają stały dostęp do wszystkich zgromadzonych w systemie faktur, co poprawia kontrolę rozliczeń.
4. Weryfikacja poprawności faktur. KSeF umożliwia automatyczną weryfikację zgodności faktur z przepisami, co zwiększa bezpieczeństwo transakcji i zmniejsza ryzyko oszustw podatkowych.

5. Archiwizacja zgodna z prawem. Wszystkie faktury są przechowywane zgodnie z przepisami dotyczącymi archiwizacji dokumentów podatkowych.

Podstawy prawne wprowadzenia KSeF w Polsce

Podstawą prawną wprowadzenia KSeF była ustawa z dnia 11 marca 2004 roku o podatku od towarów i usług (ustawa 2004) oraz inne akty prawne. Kluczowe było także rozporządzenie z dnia 29 grudnia 2021 roku (rozporządzenie 2021), które umożliwiło stosowanie faktur ustrukturyzowanych. Wprowadzenie KSeF reguluje ponadto szereg rozporządzeń wykonawczych, które określają zasady działania systemu, sposób wystawiania i archiwizacji faktur oraz wymagania dotyczące formatu XML. Ważne jest również zapewnienie bezpieczeństwa danych zgodnie z przepisami RODO. Obligatoryjny KSeF rodzi wśród przedsiębiorców poważne wątpliwości dotyczące ochrony danych osobowych oraz tajemnicy handlowej przedsiębiorstw. Przedsiębiorcy alarmują, że w centralnej bazie KSeF gromadzone będą informacje o tym, co, komu i za ile sprzedają, co stanowi ściśle strzeżoną tajemnicę handlową każdego przedsiębiorstwa (Matłacz 2024). Jak zapewnia jednak Ministerstwo Finansów, dane i komunikacja w KSeF przedsiębiorców mają być szyfrowane, a dostęp do systemu zabezpieczony najwyższymi standardami autoryzacji – wymagane będzie uwierzytelnienie przez kwalifikowany podpis elektroniczny lub profil zaufany, wsparte mechanizmami kryptograficznymi (Koślicki 2021).

KSeF jest częścią szerszej cyfryzacji administracji podatkowej w Polsce i współpracuje z narzędziami kontrolnymi, takimi jak Jednolity Plik Kontrolny (JPK), co umożliwia monitorowanie transakcji w czasie rzeczywistym (Fornalik 2023: 8–10). Przez pojęcie cyfryzacji administracji podatkowej rozumie się proces wdrażania nowoczesnych technologii informatycznych w celu usprawnienia obsługi podatników, automatyzacji procedur podatkowych oraz zwiększenia efektywności kontroli i poboru podatków (Rydzewska, Majchrzak 2023: 111).

Przedsiębiorcy mogli testować KSeF, co umożliwiło im stopniowe wprowadzanie zmian w procesach księgowych. Adaptacja wymagała modernizacji systemów księgowych oraz współpracy z dostawcami oprogramowania. Wyzwania obejmowały obawy o bezpieczeństwo danych oraz koszty związane z modernizacją infrastruktury IT (Pałys, Frankowski, Lapierre 2024: 18–19).

Przed wejściem w życie KSeF przedsiębiorstwa mogły wystawiać faktury papierowe lub elektroniczne (np. w formacie PDF), co wiązało się z manualnym zarządzaniem dokumentami i różnorodnymi procedurami archiwizacji. KSeF wprowadza jednolity format faktur ustrukturyzowanych, co automatyzuje procesy i zapewnia eliminację błędów oraz oszczędność czasu. Poprawia również transparentność procesów podatkowych i umożliwia natychmiastowy dostęp do faktur. W tradycyjnym systemie występowały problemy związane z długim czasem przetwarzania, ryzykiem fałszerstw i trudnościami w archiwizacji (Jaros 2023a: 193–194).

Dzięki KSeF obieg dokumentów jest znacznie szybszy, a faktury w formie elektronicznej są natychmiast przesyłane między kontrahentami, eliminując opóźnienia związane z przesyłkami pocztowymi (Fal 2023: 185).

Mechanizmy działania KSeF

Mechanizmy działania KSeF opierają się na zaawansowanych rozwiązaniach technologicznych, które umożliwiają sprawne zarządzanie procesem fakturowania w formie elektronicznej (Burchart 2022: 8–10). System ten działa, wykorzystując centralną platformę zarządzaną przez administrację podatkową, co umożliwia zautomatyzowany obieg elektroniczny faktur. Proces ten odbywa się w pełni cyfrowo, eliminując potrzebę tradycyjnego, papierowego obiegu dokumentów (Burchart 2022: 9–10). Istotnym elementem KSeF jest jego otwarty interfejs API, który pozwala podatnikom na integrację systemu z własnym oprogramowaniem księgowym (Szymanek 2023: 6). Zapewnia to bezpośredni dostęp do systemu oraz przesyłkę faktur w sposób zautomatyzowany. Do czynności realizowanych w ramach systemu można zaliczyć trzy główne procesy (Fornalik, Matusiak-Frey 2023: 34–50; Chaczykowska 2023: 23–32):

1. Wystawianie faktury – rozpoczyna się od przygotowania faktury przez podatnika-wystawcę. Dokument generowany jest bezpośrednio z systemu księgowego przedsiębiorstwa zintegrowanego z KSeF za pomocą interfejsu API lub automatycznie w systemie KSeF. W momencie wystawienia faktura przypisywana jest do danego podatnika na podstawie numeru identyfikacji podatkowej. W ostatnim etapie dokument dostarczany jest do KSeF w formie elektronicznej z zachowaniem odpowiedniego formatu i standardów systemu.
2. Przesyłanie faktury – wystawiona faktura przesyłana jest za pośrednictwem systemu do centralnej bazy KSeF. Każdy dokument otrzymuje unikalny numer identyfikacyjny, co pozwala na jego szybką identyfikację oraz archiwizację w systemie. Faktura jest automatycznie dostępna dla administracji podatkowej, przesyłanie odbywa się w sposób zabezpieczony, a sam proces jest natychmiastowy.
3. Odbieranie faktury – podatnik może odebrać dokument bezpośrednio z KSeF lub poprzez własny zintegrowany z nim system księgowy. Odbiorca ma również możliwość wglądu w faktury poprzez dedykowany portal, co umożliwia samodzielne zarządzanie dokumentami. Dokument zostaje formalnie uznany za dostarczony w momencie przesłania go do systemu.

Powyżej opisany elektroniczny obieg dokumentów przyczynia się do uproszczenia i przyspieszenia procesów księgowych. KSeF gwarantuje również wysoki poziom bezpieczeństwa danych oraz zgodność z przepisami RODO. System zabezpiecza przesyłane faktury i chroni je przed nieuprawnionym dostępem. Ochrona danych zapewniona jest poprzez stosowane mechanizmy ochrony, polegające na szyfrowaniu danych oraz autoryzacji dostępu (Fal 2023: 199).

Korzyści z wdrożenia KSeF

Wdrożenie KSeF w Polsce przyniesie wiele korzyści zarówno dla przedsiębiorców, jak i administracji publicznej. Do kluczowych zalet wynikających z włączenia tego systemu do codziennego użytku zalicza się przede wszystkim:

1. Uproszczenie procesów księgowych – eliminacja potrzeby przechowywania papierowych faktur obniży koszty ich obsługi i korzystnie wpłynie na środowisko. Dodatkowo system zapewnia bieżący podgląd dokumentów, co zwiększa przejrzystość i kontrolę nad dokumentacją księgową. Automatyczne przysyłanie faktur do odbiorców przyspiesza proces ich akceptacji i księgowania, co przekłada się na sprawniejszy i bardziej efektywny obieg dokumentów (Fal 2023: 192–196).
2. Automatyzacja procesów – KSeF wspiera automatyzację procesów księgowych, zapewniając integrację z istniejącymi systemami finansowo-księgowymi, co pozwala na eliminację tradycyjnego wprowadzania danych i redukcję ryzyka błędów. Automatyzacja zmniejsza obciążenie pracowników zadaniami manualnymi, umożliwiając im skoncentrowanie się na działaniach strategicznych, co przekłada się na wyższą efektywność operacyjną firmy. Ponadto szybsza realizacja płatności poprawia relacje z kontrahentami dzięki skróconemu czasowi reakcji (Śliwczyński 2015: 77–83).
3. Eliminacja błędów w fakturowaniu – KSeF przyczynia się do eliminacji błędów w fakturowaniu dzięki automatyzacji i wymaganych kontrolom poprawności. System automatycznie przypisuje unikalne numery faktur, co usuwa ryzyko ich powtórzenia, oraz wymusza wprowadzenie wszystkich obowiązkowych danych, zapobiegając powstawaniu niekompletnych dokumentów. Dodatkowo KSeF kontroluje poprawność naliczeń VAT zgodnie z aktualnymi stawkami, co eliminuje błędy w obliczeniach i zapewnia zgodność z przepisami (Fal 2023: 194–196).
4. Poprawa efektywności finansowej i operacyjnej – system umożliwia natychmiastowy dostęp do informacji o statusie faktury, co zapewnia kontrolę nad zobowiązaniami i należnościami spółki. Bieżący wgląd w dokumenty i ich terminy płatności pozwala przedsiębiorcom na zachowanie płynności finansowej. Ponadto skrócenie cykli fakturowania oraz przejrzystość informacji o dokumentach skutkuje szybszym otrzymywaniem płatności od kontrahentów (Jaros 2023a: 193–194).
5. Redukcja kosztów operacyjnych – spowodowana jest zmianą tradycyjnego obiegu dokumentów do elektronicznego. Dzięki temu przedsiębiorstwo zaoszczędzi na rezygnacji z kupna papieru, kopert oraz wydatkach na przesyłki kurierskie. Koszty związane z wyodrębnieniem miejsca na fizyczną archiwizację dokumentów zostaną zminimalizowane lub zlikwidowane. System zapewnia łatwy dostęp do faktur, co umożliwia redukcję nakładów na obsługę administracyjną (Jaros 2023a: 193–194).
6. Zwiększenie bezpieczeństwa i przejrzystości – system eliminuje ryzyko fałszowania i manipulacji fakturami. Każdy dokument ma nadawany indywidualny identyfikator i jest zapisywany w sposób uniemożliwiający dokonywanie późniejszych zmian. Wpływa to na autentyczność i integralność danych. KSeF zapewnia pełną transpa-

rentność poprzez możliwość monitorowania statusu faktur w czasie rzeczywistym zarówno przez przedsiębiorstwa, jak i administrację podatkową (Fal 2023: 184).

7. Zgodność z regulacjami międzynarodowymi – wprowadzenie systemu przyczynia się do ujednolicenia standardów fakturowania w Polsce oraz ułatwia współpracę międzynarodową, szczególnie w zakresie unijnej dyrektywy w sprawie fakturowania elektronicznego. KSeF został tak zaprojektowany, by komplementarnie działać z istniejącymi wymogami unijnymi i aby sprostać przyszłym regulacjom UE w zakresie powszechnego e-fakturowania. Dzięki temu polski system e-faktur nie jest odizolowany, a stanowi element szerszej unijnej inicjatywy cyfryzacji VAT, co potwierdzają zarówno krajowe akty prawne i objaśnienia MF, jak i decyzje oraz dyrektywy na szczeblu UE. Dla przedsiębiorstw działających w skali globalnej wdrożenie KSeF będzie sprzyjało sprawnej komunikacji z kontrahentami międzynarodowymi (Jaros 2023a: 193–194).

KSeF przyczynia się do realizacji celów zrównoważonego rozwoju przez znaczące zmniejszenie zapotrzebowania na papier w firmach. Eliminuje potrzebę drukowania faktur, co w dłuższej perspektywie zmniejsza zużycie papieru i materiałów biurowych. Dzięki temu firmy nie tylko redukują koszty operacyjne związane z drukiem, ale także wnoszą wkład w ochronę środowiska, ograniczając liczbę ściniek drzew i emisję CO₂ związaną z produkcją papieru. Automatyzacja obiegu dokumentów w ramach KSeF prowadzi do eliminacji fizycznych dokumentów, co zmniejsza potrzebę transportu faktur i związanych z tym emisji spalin. Firmy mogą także ograniczyć powierzchnię magazynową niezbędną do archiwizacji faktur, co wpływa na mniejsze zużycie energii potrzebnej do utrzymania takich pomieszczeń. Te działania bezpośrednio wspierają redukcję śladu węglowego przedsiębiorstw (Rydzewska, Majchrzak 2023: 112).

Firmy, które szybko wdrożą KSeF, mogą uzyskać przewagę konkurencyjną dzięki efektywniejszym procesom księgowym i lepszej kontroli nad dokumentacją finansową. Przejrzystość i szybkość działania systemu pozwalają na bardziej efektywne zarządzanie finansami, co jest kluczowe w dynamicznym środowisku biznesowym (Kotowska 2022: 107–108).

KSeF, spełniając europejskie standardy fakturowania elektronicznego, umożliwia firmom łatwiejsze prowadzenie transakcji z zagranicznymi kontrahentami. System ten wspiera firmy w budowaniu zaufania na arenie międzynarodowej, co może zwiększyć ich pozycję konkurencyjną na rynkach zagranicznych (Burchart 2022: 1–2).

Wprowadzenie KSeF to krok w stronę cyfryzacji procesów księgowych, który niesie za sobą liczne korzyści operacyjne i strategiczne dla firm z różnych branż. Wpływa na efektywność, redukcję błędów, poprawę relacji z kontrahentami i zgodność z przepisami, jednocześnie wspierając działania na rzecz zrównoważonego rozwoju (Rydzewska, Majchrzak 2023: 126).

KSeF a rozwój cyfryzacji w Unii Europejskiej

Inicjatywa VAT in the Digital Age (ViDA) ma na celu modernizację systemu VAT w UE poprzez zwiększenie cyfryzacji i transparentności. Kluczowe cele obejmują ograniczenie oszustw podatkowych, poprawę efektywności poboru VAT oraz automatyzację procesów administracyjnych, co ułatwia przedsiębiorcom wypełnianie obowiązków podatkowych (Merx i in. 2023: 172–175).

Inicjatywa ViDA, dążąc do nowoczesnego i zharmonizowanego podejścia do raportowania i poboru VAT w ramach jednolitego rynku UE, realizuje trzy kluczowe cele (Przybylski 2023: 5):

1. Modernizacja obowiązków raportowania VAT – wprowadzenie cyfrowych wymogów sprawozdawczych, które ujednolicią informacje przekazywane organom podatkowym na temat każdej transakcji. Przedsiębiorcy będą raportować dane w standardowym formacie elektronicznym, co ma zwiększyć przejrzystość i efektywność przetwarzania tych informacji.
2. Zmierzenie się z wyzwaniami gospodarki cyfrowej – aktualizacja przepisów VAT w obszarze gospodarki platformowej, by zapewnić równe traktowanie podatkowe usług cyfrowych. Ma to na celu doprecyzowanie zasad dotyczących miejsca świadczenia usług oraz zwiększenie roli platform cyfrowych w poborze VAT, aby lepiej uwzględniały obowiązki podatkowe.
3. Uproszczenie identyfikacji VAT w UE – wprowadzenie jednolitej rejestracji VAT dla transakcji transgranicznych, eliminujące potrzebę posiadania wielu numerów identyfikacyjnych VAT. To uproszczenie ma poprawić proces deklaracji i poboru VAT od sprzedaży towarów na odległość, wprowadzając jednolity system rejestracji i rozliczania podatku w skali całej Unii Europejskiej.

Aby systemy e-fakturowania w UE mogły współdziałać, konieczna jest ich interoperacyjność. KSeF, dzięki nowoczesnym standardom danych, może zostać zintegrowany z systemami innych państw członkowskich, co umożliwi transgraniczną wymianę faktur. Technologie, takie jak PEPPOL, odgrywają tu kluczową rolę, wspierając wymianę dokumentów między różnymi systemami w ramach jednolitego rynku. Dzięki temu polskie firmy mogłyby wystawiać i odbierać faktury od zagranicznych kontrahentów w ujednoliconym standardzie, co uprościłoby operacje międzynarodowe. Dążąc do harmonizacji e-fakturowania, UE pracuje nad wspólnymi standardami, które jeszcze bardziej usprawnią współpracę systemów (Przybylski 2023: 6–7).

Kilka państw członkowskich UE, takich jak Włochy, Hiszpania czy Francja, wprowadziło już swoje systemy e-fakturowania, które mają na celu usprawnienie zbierania podatku VAT i ograniczenie oszustw. Włochy z powodzeniem wdrożyły obowiązkowy system e-faktur SdI (Sistema di Interscambio) w 2019 roku, co znacznie zmniejszyło liczbę oszustw podatkowych. W Hiszpanii obowiązuje system SII (Sistema de Información Inmediata), który umożliwia administracji podatkowej monitorowanie transakcji w czasie rzeczywistym. We Francji natomiast funkcjonuje system Chorus Pro, który

początkowo dotyczył e-fakturowania w zamówieniach publicznych, a od 2024 roku ma być stopniowo rozszerzany na sektor prywatny (Przybylski 2023: 2–3).

Kraje, które wdrożyły krajowe systemy e-fakturowania, zwykle wybierają format XML ze względu na jego uniwersalność i zdolność do przetwarzania dużych ilości danych. Umożliwia on standaryzację informacji, co jest kluczowe dla efektywnej wymiany danych. Warto zauważyć, że systemy te stale się rozwijają, a ich zakres aplikacji się poszerza. Różnice między poszczególnymi krajami dotyczą jednak sposobu wdrożenia i zakresu obowiązkowego stosowania e-faktur. Przykładowo, różnice wynikają z odmiennego podejścia do objęcia obowiązkiem dokumentowania transakcji konsumenckich, wyłączeń z tego obowiązku dla określonych podatników czy używanych schematów faktur. Każdy kraj opracowuje własne rozwiązania i schematy, dostosowane do swoich specyficznych regulacji i potrzeb rynku (Przybylski 2023: 4–5).

Perspektywy rozwoju KSeF

KSeF będzie się stale rozwijał, aby sprostać nowym wyzwaniom technologicznym, prawnym oraz społecznym. Dodanie nowych funkcji do KSeF może znacznie uprościć codzienne operacje przedsiębiorstw. W przyszłości planowane jest wprowadzenie integracji z systemami ERP (Enterprise Resource Planning), co pozwoli na automatyczne generowanie faktur i ich rozliczanie bez potrzeby tradycyjnego wprowadzania danych. Możliwość tworzenia raportów analitycznych w czasie rzeczywistym, takich jak informacje o obrotach czy płatnościach, może wspierać przedsiębiorców w podejmowaniu decyzji biznesowych (Talar 2021: 341–342).

KSeF ma także potencjał do integracji z już istniejącymi systemami podatkowymi w Polsce, takimi jak Jednolity Plik Kontrolny (JPK). Celem zmian zaproponowanych przez Ministerstwo Finansów w zakresie integracji z JPK jest umożliwienie automatycznego powiązania danych z faktur w KSeF z ewidencjami JPK, co pozwoli na krzyżową weryfikację deklarowanego i zapłaconego VAT oraz poprawność rozliczeń (np. termin powstania obowiązku podatkowego, właściwa stawka VAT, prawo do odliczenia). Jak wskazuje Krajowa Izba Podatkowa, dane dostępne w KSeF znacznie przekraczają zakres dotychczasowych plików JPK, a organy podatkowe mają do nich pełny dostęp, w efekcie czego zniknie m.in. obowiązek przysyłania na żądanie pliku JPK_FA, ponieważ urząd skarbowy i tak będzie dysponował pełnym rejestrem faktur w KSeF (Rzeszutek 2023). Taka integracja ułatwiłaby procesy podatkowe, pozwalając firmom na lepsze zarządzanie danymi i zmniejszenie obciążeń administracyjnych. Centralizacja i automatyzacja danych mogłyby również przyczynić się do szybszego wykrywania nieprawidłowości, co z kolei wpłynęłoby na efektywniejsze zarządzanie zasobami fiskalnymi w kraju (Pospieszczyk 2024).

Dla wielu małych i średnich przedsiębiorstw przystosowanie się do KSeF może być wyzwaniem. Niedobór zasobów technicznych czy potrzeba szkolenia pracowników to tylko niektóre z trudności, które mogą się pojawić. Aby zminimalizować te

problemy, konieczne będą programy wsparcia technicznego i szkoleniowego, które pomogą firmom w adaptacji do nowego systemu. Rosnąca cyfryzacja niesie ze sobą ryzyko cyberataków i naruszeń danych. KSeF, jako system zarządzający danymi podatkowymi, musi zapewnić najwyższe standardy bezpieczeństwa. Regularne aktualizacje zabezpieczeń oraz inwestycje w technologie, takie jak blockchain, mogą zwiększyć transparentność i bezpieczeństwo transakcji (Niemiec 2023).

Cyfryzacja administracji podatkowej niesie za sobą liczne korzyści, ale dla wielu małych i mikroprzedsiębiorstw może być również sporym wyzwaniem. W Polsce część tych firm wyróżnia się wysokim poziomem cyfryzacji na tle europejskich konkurentów, jednak nadal pojawiają się obawy związane z wdrażaniem nowych technologii. Problemy te obejmują m.in. szeroki zakres obowiązków wynikających z konieczności cyfryzacji, znaczne koszty wprowadzania cyfrowych rozwiązań oraz brak wystarczających umiejętności cyfrowych. Wprowadzenie cyfryzacji do systemu podatkowego może więc wywołać opór wśród przedsiębiorców, którzy wyrażają sceptycyzm wobec nowych technologii. Dlatego kluczową rolę powinny odegrać edukacja i kampanie informacyjne, które pomogą firmom dostrzec zalety cyfryzacji i ułatwią adaptację do wymogów KSeF, zmniejszając opór wobec zmian i nowych rozwiązań technologicznych (Rydzewska, Majchrzak 2023: 113).

Polski sektor podatkowy oraz system KSeF wpisują się w szeroko zakrojone działania na rzecz cyfryzacji, które coraz bardziej wpływają zarówno na administrację publiczną, jak i na polskie przedsiębiorstwa. Pandemia COVID-19 wpłynęła na zwiększenie inwestycji w technologie cyfrowe, a wiele firm podjęło kroki, aby zapewnić sobie przewagę konkurencyjną dzięki cyfryzacji. Ekspertki wskazują, że przedsiębiorstwa, które wdrażają automatyzację i nowoczesne technologie, szybciej adaptują się do zmian rynkowych i lepiej radzą sobie z wyzwaniami w czasach kryzysów gospodarczych. Takie technologie, jak sztuczna inteligencja, blockchain i chmura obliczeniowa otwierają również nowe możliwości dla KSeF, przyczyniając się do zwiększenia przejrzystości i ochrony danych (Łaba 2022).

Aby polskie przedsiębiorstwa mogły w pełni wykorzystać potencjał cyfrowych rozwiązań, niezbędne są programy wspierające transformację cyfrową, które oferowałyby nie tylko wsparcie finansowe, ale również doradztwo merytoryczne. Polska ma szansę stać się liderem cyfryzacji administracji podatkowej, a KSeF może służyć jako model dla innych krajów, które chcą wdrożyć nowoczesne, transparentne i bezpieczne systemy e-fakturowania. Zastosowanie takich rozwiązań technologicznych mogłoby zainspirować inne państwa do adaptacji podobnych standardów, podkreślając znaczenie przejrzystości i efektywności w zarządzaniu dokumentacją podatkową (Łaba 2022).

Edukacja i wsparcie dla przedsiębiorstw

Istotnym aspektem implementacji KSeF jest pozyskanie oraz stałe doszkalanie pracowników w zakresie nowych technologii informatycznych, co jest kluczowe dla dynamicznego rynku usług elektronicznych. Szczególnie ważne jest tu prowadzenie programów wsparcia i szkoleń, które pomogą osobom nieposiadającym odpowiednich umiejętności w adaptacji do nowych systemów. Z kolei grupy szczególne, takie jak osoby starsze, niepełnosprawne czy mieszkające na terenach słabo zurbanizowanych, mogą wymagać alternatywnych kanałów komunikacji. Aby ułatwić adaptację do KSeF, konieczne będą szerokie programy szkoleniowe dla przedsiębiorstw. Współpraca z organizacjami branżowymi i izbami gospodarczymi może pomóc w dostarczaniu wiedzy na temat e-fakturowania oraz ułatwić przedsiębiorcom wdrożenie nowego systemu (Rydzewska, Majchrzak 2023: 129).

Kampanie informacyjne i edukacyjne mogą odegrać kluczową rolę w promowaniu KSeF. Im większa świadomość korzyści płynących z e-fakturowania, tym szybciej firmy będą gotowe na przyjęcie nowych technologii. Dobrze zaplanowane akcje edukacyjne mogą pomóc przedsiębiorcom zrozumieć, jak e-fakturowanie uprości codzienne operacje, zmniejszy ryzyko błędów księgowych i przyczyni się do oszczędności kosztów związanych z papierową dokumentacją. Przejrzyste i dostosowane do różnych branż materiały edukacyjne mogą zwiększyć zaufanie do systemu i przełamać początkowy opór przed zmianami (Suska 2023: 48–49).

Rozwój KSeF to istotny krok w cyfryzacji polskiego systemu podatkowego, co jednocześnie wymaga przystosowania zawodu księgowego do nowych realiów technologicznych. Szybkie zmiany prawne i postęp w technologii przemysłowej podkreślają potrzebę wdrożenia narzędzi cyfrowych w kształceniu przyszłych księgowych. By odpowiedzieć na te potrzeby, księgowi będą musieli zdobyć zaawansowane umiejętności cyfrowe, by efektywnie poruszać się w środowiskach opartych na nowych technologiach, takich jak sztuczna inteligencja czy blockchain (Kotowska, Sikorska 2024: 162–163).

Technologie te, zintegrowane z KSeF, mogą wprowadzić liczne usprawnienia – sztuczna inteligencja mogłaby wspomagać analizę danych podatkowych, co pozwoli na szybsze wykrywanie nieprawidłowości, a blockchain zapewni wyższy poziom bezpieczeństwa i przejrzystości transakcji, co wzmocni zaufanie przedsiębiorców do tego rozwiązania. Wykorzystanie przetwarzania w chmurze może również znacząco zwiększyć skalowalność i wydajność systemu w miarę jego rozwoju i wzrostu liczby użytkowników. Cyfryzacja przynosi zatem nie tylko nowe możliwości, ale także wyzwania, które wymagają adaptacji oraz zdobywania nowych kompetencji zawodowych w dynamicznie zmieniającym się krajobrazie technologicznym (Kotowska, Sikorska 2024: 162–163).

Zakończenie

KSeF wprowadza istotne zmiany w polskim systemie podatkowym, przynosząc liczne korzyści, takie jak zwiększona transparentność, automatyzacja procesów księgowych i redukcja ryzyka oszustw podatkowych. System umożliwia szybki dostęp do faktur, co zmniejsza obciążenia administracyjne. Automatyzacja procesów podatkowych oraz integracja z systemami księgowymi firm prowadzi do efektywniejszego zarządzania finansami i większej innowacyjności przedsiębiorstw. Potencjał KSeF jest znaczący, szczególnie w kontekście dalszej cyfryzacji i automatyzacji procesów wewnątrz firmy. System ten zapewnia szerokie możliwości dla poprawy efektywności rozliczeń podatkowych w skali krajowej oraz europejskiej. Kluczowym aspektem jego rozwoju jest integracja z innymi systemami, w tym narzędziami księgowymi oraz oprogramowaniem do zarządzania przedsiębiorstwami. Wpłynie to na usprawnienie codziennych operacji gospodarczych, a także automatyczne generowanie i przysyłanie faktur. Zwiększona automatyzacja przyczyni się również do redukcji kosztów operacyjnych podmiotów, co w dłuższej perspektywie może korzystnie wpłynąć na ich konkurencyjność. Jednym z głównych atutów KSeF jest jego potencjał do wykorzystania nowoczesnych technologii, takich jak sztuczna inteligencja i analiza danych w czasie rzeczywistym. Dzięki temu ułatwione zostanie wykrywanie nieprawidłowości w rozliczeniach oraz szybsze reagowanie na oszustwa podatkowe. Na poziomie Unii Europejskiej harmonizacja przepisów dotyczących e-faktur może uprosić rejestrowanie transakcji międzynarodowych. Aby jednak system w pełni wykorzystał swój potencjał, kluczowe będzie zapewnienie wsparcia technicznego i edukacyjnego dla mniejszych przedsiębiorstw. Ważnym aspektem rozwoju będzie także zabezpieczenie danych poprzez zaawansowane technologie ochrony, takie jak szyfrowanie i monitoring zagrożeń. Promowanie KSeF na arenie międzynarodowej powinno stać się priorytetem Polski. Dzięki dalszym usprawnieniom i harmonizacji przepisów e-faktur w UE system może stać się fundamentem europejskiej cyfryzacji administracji podatkowej, wspierając transgraniczną współpracę gospodarczą.

Bibliografia

- Burchart R., 2022, *Faktury ustrukturyzowane w obrocie gospodarczym. Korzyści i wyzwania dla przedsiębiorców*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, t. 66, nr 3.
- Chaczykowska W. (red.), 2023, *KSeF. Wdrożenie w firmie*, Warszawa.
- Dmowska J. (red.), 2023, *KSeF jak przygotować się do wystawiania e-faktur*, Warszawa.
- Fal A. (red.), 2023, *Nowoczesne biuro rachunkowe – organizacja, renoma, odpowiedzialność, współpraca z klientem*, wyd. 3, Warszawa.
- Fornalik J., 2023, *Podstawowe informacje, zakres podmiotowy i przedmiotowy KSeF*, w: J. Fornalik (red.), *Krajowy System e-faktur 2024*, Warszawa.
- Fornalik J., Matusiak-Frey K., 2023, *KSeF. Wdrożenie w sektorze finansów publicznych*, Warszawa.

- Jaros K., 2023a, *Proces wdrożenia KSeF, zmiany w procesach i procedurach wewnętrznych*, w: J. Fornalik (red.), *Krajowy System e-faktur 2024*, Warszawa.
- Jaros K., 2023b, *Zakres danych faktury ustrukturyzowanej*, w: J. Fornalik (red.), *Krajowy System e-faktur 2024*, Warszawa.
- Klement A., 2024, *Zmiana terminu obowiązkowego wdrożenia KSeF*, Kotrak.com, 26.04.2024, <https://kotrak.com/pl/blog/zmiana-terminu-obowiazkowego-wdrozenia-ksef/> [dostęp: 11.07.2024].
- Koślicki K., 2021, *MF: Dane w Krajowym Systemie e-Faktur będą bezpieczne*, Prawo.pl, 18.08.2021, <https://www.prawo.pl/podatki/bezpieczenstwo-danych-z-faktur-o-sprzedazy-w-krajowym-sys-temie-e,510097.html> [dostęp: 10.04.2025].
- Kotowska B., 2022, *Cyfryzacja i digitalizacja w rachunkowości mikro i małych przedsiębiorstw*, „Prze-strzeń, Ekonomia, Społeczeństwo”, nr 22.
- Kotowska B., Sikorska M., 2024, *The changing role of accountants through the lens of University stu-dents' perspective*, „Silesian University of Technology Publishing House – Organization and Mana-gement”, No. 203.
- Kowal A., Lichota W., 2020, *Proces cyfryzacji podatku VAT w Polsce*, „Studia Prawno-Ekonomiczne”, t. 115.
- Łaba A., 2022, *Cyfryzacja to konieczność*, Puls Biznesu, 9.11.2022, <https://www.pb.pl/cyfryzacja-to-koniecznosc-1169005> [dostęp: 13.10.2024].
- Matłacz A., 2024, *Przedsiębiorcy: KSeF może zagrażać tajemnicy przedsiębiorstwa i naruszać RODO*, Prawo.pl, 4.06.2024, <https://www.prawo.pl/podatki/ksef-a-tajemnica-przedsiebioorstwa-i-rodo-pismo-rpo,527271.html> [dostęp: 10.04.2025].
- Merkx M., Gruson J., Verbaan N., van der Doef B., 2023, *VAT in the Digital Age Package: Singling Out the Single VAT Registration*, „EC Tax Review”, No. 4.
- Niemiec K., 2023, *Małe firmy a KSeF – wszystko, co musisz wiedzieć*, Comarch ERP XT, 24.04.2023, <https://www.erpxt.pl/poradnik-przedsiębiorcy/male-firmy-a-ksef-wszystko-co-musisz-wiedziec/> [dostęp: 10.10.2024].
- Pałys A., Frankowski E., Lapierre A., 2024, *Krajowy system e-faktur (KSeF). Poradnik podatnika*, Warszawa.
- Pokrop D., Pałys A., 2021, *Krajowy System e-Faktur (KSeF) – kontekst prawny, wyzwania techniczne i konsekwencje praktyczne dla przedsiębiorców*, „Przegląd Podatkowy”, nr 12.
- Pospieszczyk G., 2024, *Zmiany w JPK po wejściu KSeF. Co powinni wiedzieć przedsiębiorcy?*, Portal. faktura.pl, 23.09.2024, <https://portal.faktura.pl/biznes/poradnik-przedsiębiorcy/zmiany-w-jpk-po-wejściu-ksef-co-powinni-wiedziec-przedsiębiorcy/> [dostęp: 12.10.2024].
- Przybylski M., 2023, *Podstawowe informacje, zakres podmiotowy i przedmiotowy KSeF*, w: J. Fornalik (red.), *Krajowy System e-faktur 2024*, Warszawa.
- Rydzewska M., Majchrzak I., 2023, *Cyfryzacja podatków – korzyści i wyzwania dla małych przedsię-biorstw i księgowych*, w: A. Siedlecka, D. Guzał-Dec, J. Żurakowska-Sawa (red.), *Rozwój e-gospodarki wobec wyzwań pandemii COVID-19*, Biała Podlaska.
- Rzeszutek M., 2023, *KSeF a Jednolity Plik Kontrolny*, Krajowa Izba Podatkowa, 14.11.2023, <https://izbapodatkowa.pl/baza-wiedzy/ksef-a-jednolity-plik-kontrolny/> [dostęp: 10.04.2025].
- Sikorski M., 2018, *Relacje między podatnikiem a administracją podatkową*, Zeszyty Naukowe Pań-stwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Płocku, „Nauki Ekonomiczne”, t. 27.
- Suska M., 2023, *Edukacja finansowa w Polsce na tle rozwiązań europejskich*, „Studia i Prace Kolegium Zarządzania i Finansów”, z. 192.

Szymanek P., 2023, *Krajowy System e-Faktur jako model centralnego rejestru faktur*, „Doradztwo Podatkowe – Biuletyn Instytutu Studiów Podatkowych”, nr 8.

Śliwczyński B., 2015, *Krajowy system e-fakturowania*, „e-mentor”, nr 4(61).

Talar T., 2021, *Cyfrowa transformacja a outsourcing usług księgowych. Moda czy konieczność?*, w: M. Sitek, J. Navarro (red.), *Human Rights Evolution in the digital era*, Józefów.

Akty prawne

Ustawa, 2004, ustawa z dnia 11 marca 2004 roku o podatku od towarów i usług (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1570 z późn. zm.).

Rozporządzenie, 2021, rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 27 grudnia 2021 r. w sprawie korzystania z Krajowego Systemu e-Faktur (Dz. U. z 2021 r., poz. 2481 z późn. zm.).

Biogramy

Małgorzata Jabłońska – zainteresowania badawcze: audyt wewnętrzny i zewnętrzny, sprawozdawczość finansowa, zrównoważone raportowanie i ESG

Małgorzata Jabłońska – research interests: Internal and external auditing, financial reporting, sustainable reporting, and ESG

Maciej Podlecki – zainteresowania badawcze: audyt, sprawozdawczość finansowa, regulacje podatkowe, uproszczone formy opodatkowania

Maciej Podlecki – research interests: auditing, financial reporting, tax regulations, simplified tax forms